

פרשת חיי שרה
גליון 315
תשפ"א

משנת חכמים
מתורגם של רבותינו

הקרה נא – לפני, שיועשה הדבר על ידי • הרה"ג רבי יוחאי אשכול שליט"א

בר תימה מצינו באליעזר
עבד אברהם, כששולח אותו
אברהם לקחת אשה לבנו
ליצחק הוא מבטיח לו בנבואה:
"ה' אֱלֹקֵי הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר לָקַחְנִי מִבֵּית אָבִי
וּמֵאֶרֶץ מוֹלַדְתִּי וְאֲשֶׁר דָּבַר לִי וְאֲשֶׁר נִשְׁבַּע
לִי לֵאמֹר לְיָרְעָךָ אֶתְּנוּ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת, הוּא
יִשְׁלַח מִלְאָכָו לִפְנֵיךָ וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לְבְנִי מִשָּׁם
..." (ע"כ (בראשית כ"ד).

ומיד אח"כ זימן לו ה' שני מלאכים שילו
אותו, כדאיתא במדרש (מ"ר נ"ט): "...
בשעה שאמר אברהם אבינו הוא ישלח
מלאכו לפניך, זימן לו הקדוש ברוך הוא
ב' מלאכים, אחד להוציא את רבקה ואחד
ללוות את אליעזר..." ע"כ.

ואם כן, כיון שהיה מלווה בשני מלאכי
השרת כדי לקיים את הנבואה, לכאורה
היה צריך להיות בטוח שכך יהיה, שימצא
את האשה אשר ביקש, אבל כשהגיע לחרון
הוא נשא תפילה שכאילו פרכה את מהות
ההבטחה: "... ה' אלקי אֲדֹנָי אֲבְרָהָם הַקָּרֵה
נָא לִפְנֵי הַיּוֹם וְעֲשֵׂה חֶסֶד עִם אֲדֹנָי אֲבְרָהָם
..." (ע"כ. והדבר פלא, מדוע ביקש 'הקרה
נא לפני', 'במקרה', דבר שממילא הובטח
לו, ומדוע לא ביקש פשוט, שיקיים ה' את
הנבואה, וצ"ע.

וכבר הרגיש בזה האוה"ח הקדוש, וז"ל: "...
ויאמר ה' וגו' הקרה וגו'. בטוח היה אליעזר
באדונו שתפלתו מקובלת, אשר התפלל
הוא ישלח מלאכו וגו', והוסיף הוא להתפלל

ובהקדם, כבר אמר ה' למשה במדבר (במדבר
י"א כ"ג): "... עֲתָה תֵרְאֶה הַיְקָרָה דְבָרֵי אִם לֹא
... ע"כ. וביאר הגור אריה' שם, וז"ל: "...
אמר הקדוש ברוך הוא "עתה תראה היקרך
דברי אם לא", פירוש, שדברך אין בהם
ממש, רק דברי יקר ... עכ"ל. דמבואר,
דלשון 'מקרה' הוא אחד מהאופנים שבו
מוציא הקב"ה את דברו לפועל.

וכבר מפורסם מה שאומרים שלשון 'מקרה'
אותיות רק מה', וכמש"כ גם ה'משך חכמה'
(במדבר פ"ג מ"ט) לגבי הגורל, וז"ל: "... לרמז,
כי מן השמים הורו אשר הגורל הוא לא
במקרה רק מהשם יתברך ... עכ"ל.

וכן הוא ב'פרי צדיק' (ויקרא פרשת אמור),
וז"ל: "... וזה שנאמר כי עת ופגע יקרה
את כולם, שבאמת הכל מה' יתברך. וכן
באליעזר שאמר הקרה נא לפני, אף שיבוא
בהשגחה מה' יתברך ... וכן ברות, דכתיב
(רות ג', ב') ויקר מקרה חלקת השדה אשר
לבוועז וגו', אף שהיה בהשגחה להוציא על
ידי זה שלשלת דוד המלך ע"ה ומשיח, מכל
מקום מצידה היה דרך מקרה, אבל היה
בהשגחה מה' יתברך ... עכ"ל, ע"ש באורך.

ולמדנו, שהגם ש'מקרה' נתפס על ידינו
כשיבוש במהלך החיים, מ"מ בלשון
הקודש משמעות 'מקרה' היא - שזו
השגחה מיוחדת המתגלית לנו דוקא מתוך
השיבוש, מתוך המצבים שאין לנו הסבר
לקשר שביניהם. ומעתה צ"ב יותר, מה ראה

שיהיה הוא ראוי ליעשות הדבר על ידו, כי
ימצא לפעמים שתהיה מניעה לקיים דברי
התפלה מצד האמצעי, לזה התפלל לאלהי
אדונו שיקרה לפניו ... עכ"ל.

והגם שיש בדבריו יסוד גדול, שדברים
שבקדושה עתידים לצאת לפועל בכל
מקרה והשאלה היא ורק מי הוא שיזכה
שעל ידו יתגלגל הדבר, וכפי שאמר פעם
הגרנ"צ פינקל לצוק"ל לאחד הגבירים
ששאלו מדוע הוא מיטלטל בחו"ל לאחזקת
הישיבה במצבו הרפואי הקשה הרי אפשר
לשלוח כסף משם, וענה לו הגרנ"צ, שישבת
מיר הקדושה ודאי תמשיך להתקיים כך
או אחרת, אבל השאלה היא האם אני הוא
שאזכה להיות השליח לכך ועל זה אינני
מוותר. מכל מקום, אין בפירושו ליישב את
לשון תפילתו של אליעזר 'הקרה נא' שהיא
לשון 'מקרה' וכן"ל, וצ"ע.

וגם בתנ"ך מצינו את הביטוי 'מקרה', והוא
בשמואל ב' פ"א: "... וַיֵּאמֶר הַנְּעַר הַמְּגִיד
לו, וְקָרָא נְקִיטֵי בְּהַר הַגִּלְבֵּעַ וְהָיָה שָׂאוּל
נִשְׁעָן עַל חֲנִיתוֹ ... ע"כ, וביאר הרד"ק שם,
וז"ל: "... נקרא נקריטי - במקרה באותי שם
לא מדעתי ... עכ"ל, וכן אמר קהלת (פ"ט,
ב'ג'): "... פֶּאֶשֶׁר לְכָל מְקָרָה אֶחָד לְצַדִּיק
וְלְרָשָׁע לְטוֹב וְלְטָהוֹר וְלְטָמֵא ... כִּי מְקָרָה
אֶחָד לְכָל ... ע"כ. וכן הוא במגילת רות
פ"ב ג': "... וַיִּקֶר מְקָרָה חֲלֻקַת הַשְּׂדֶה לְבָעֵז
... ע"כ, ועוד רבות, וגם שם צ"ב כנ"ל מהי
מהות ה'מקרה'.

לעילוי נשמת

מרת מינדל ב"ר ישראל ע"ה
נלב"ע כח חשוון
ת.נ.צ.ב.ה.

זמני היום - לאופק נרסים

9:39	סו"ד תפילה	4:10	הדלקת נרות
11:24	חצות	6:09	נץ החמה
4:39	שקיעה		סוּקוֹת'שׁ:
5:17	צאת השבת	8:00	מג"א
5:51	ר"ת	8:08	מג"א (72)
	ברכי נפשי	8:46	גר"א

שבת מברכים כסלו • ר"ח יום י' • המולד יום א' בשעה 04:07 חלק אחד

להערות ולמשלוח חומר לעורך

בפקס: 153-4-653-1557

לתרומות והנצחות: 054-846-8706

וב'נדרים פלוס' קופת 'משנתה של תורה'
לקבלת העלון במייל: Mishnatar@gmail.com

מהיום מחפשים

'משנתה של תורה' ב'נדרים פלוס'
ומנציחים את יקירכם ביום השנה

אֵל מְלֵא רַחֲמִים

משנת המוסר

מאצרו של מרן המשיג"ח זצוק"ל

האמנם ההספק עדיף על פני העיון?

❖ הנידון הנצחי עיון או בקיאות וההכרעה ❖ 'האופנה החדשה' שיש היום בלימוד

ראיתי אחד שלמד קבוע במשניות עם פירוש 'קהתי', אחר כך הוא אמר לי: שקונים את זה בקלות ושוכחים את זה בקלות. לא צריך כל דבר להכניס לפה. יש היום 'אופנה' חדשה, פירושים שמפרשים מילה במילה. תהילים המבואר - כל מילה ומילה. מדרש רבה המבואר - כל מילה ומילה. אתה יכול לשבת ויגישו לך לתוך הפה. תרגום מפרש כל מילה, אבל לשון הקדוש לא מפרשים מילה במילה, רש"י לא מפרש כך. הדרך היא שצריך לעבוד, שלא צריך להתעצל. הרמב"ם בפירוש המשניות על אבות (פ"ה מ"כ) כותב, לפום צערא אנגרא, לפי שמה שתצטער בתורה יהיה שכרך. ואמרו שלא יתקיים מן החכמה, אלא מה שתלמד בטורח ועמל ויראה מן המלמד, אבל קריאת התענוג והמנוחה. (קריאה עצלתותית). אין קיום לה ולא תועלת, ואמרו במדרש 'אף חכמתי עמדה לי, תורה שלמדתי באף היא עמדה לי.

"תוחלת ממשכה מחלה לב ונעץ חיים תאזהר באה" (יג"ב)

הגר"א מפרש פסוק זה לענין עיון תפילה, שאדם מצפה שתתקבל תפלתו. כתוב על זה בחז"ל, שתקנתו - על ידי שיעסוק בתורה. יש לעיין מה ההסבר בזה, שלימוד התורה יעזור שתפלתו תתקבל. אלא ההסבר, תפילה, היא בקשה על חיי עולם הזה, כשאדם בא להתפלל על עולם הזה, הוא מקיים מצות תפילה, אבל יתכן שבקשתו לא תתקבל. מה שאין כן לימוד התורה מטרתו לזכות לחיי עולם הבא, ועל ידי לימוד התורה 'בוודאי יבוא לו תאוותו ורצונו'. על פי זה יתפרש הפסוק כך: תפילה על עניני העולם, היא מחלת לב, כי לפעמים לא תתמלא משאלתו, אבל עץ חיים - לימוד התורה, תאוותו באה - תאוותו תתמלא.

יש לעיין, מה כוונת הגר"א שבודאי תתמלא תאוותו, האם הכוונה שעל ידי לימוד תורה, בוודאי יזכה לחיי נצח, או שעל ידי התורה, בקשתו בודאי תתמלא גם בעולם הזה. כמדומה שיש ראייה מן הגמרא, שעל ידי לימוד התורה, בקשתו תתקבל גם כאן בעולם הזה.

שנראה לו לגרוס כאותה גרסה, שרב נחמן חולק על אותה מימרא, ובאמת לדעת רב נחמן, עדיף ללמוד הרבה ובמהירות מאשר מעט ובהבנה, כי מהמימרות שלעיל מוכח כן. **יוצא שיש פה מחלוקת**, אם אפשר ללמוד הרבה ואז לחזור, או עדיף ללמוד מעט. מי שנוהג ללמוד הרבה, לפי המהרש"א יש על מי לסמוך.

שמעתי מרבי יעקב פרידמן, שהיה בחור אחד, שהיה קשה תפיסה וגם לא היה לא לו חשק ללמוד, הוא יעץ לו, שילמד כל יום **שבעה דפי גמרא**, דהיינו תקרא שבעה דפי גמרא. תגמור בשנה את הש"ס, מה שתבין טוב ומה שלא תמשיך. זה גם קידם אותו וגם נתן לו חשק ללמוד. אחר כך הוא הציע לו, שיעבור על הרמב"ם במשך השנה.

לחזור על מה שלמדו, מאשר אם למד הרבה.

בהמשך הגמרא מובא: אמר רבא ידעי רבנן להא מילתא - חכמים ידעו בעצה זו אך בכל זאת, עברי לה - עוברים על זה. מפרש המהר"ל שזה נבע מתוך לתשוקתם לדעת מה יותר תורה. אמר רב נחמן בר יצחק אנא עבידתה ואיקיים בידאי. כלומר **נהגתי כדבריהם** ומשום כך אני זוכר תלמודי. בתוס' בע"ז (יט' ע"א) יש גירסא 'עבריתה' שאני **עברתי על דבריהם** ואף על פי כן התקיים ביד.

תוספת תמהים על גרסא זו, כי אם כן יוצא, שבא לסתור דברי חכמים ולהתפאר שעבר על דבריהם. מי שהכיר את החזון איש, יודע שיתכן שהוא היה מתבטא כך, כגרסה זו של הגמרא. המהרש"א מפרש שם,

"הון מהבל ימעט וקבץ על יד ירבה" (יג"א)

הגר"א למד מפסוק זה דרך איך ללמוד תורה. הוא מפרש באופן זה. הון של תורה אבל בלי יגיעה, אלא 'מהבל' - ימעט, אבל מי שעמל ויגע ולמד אפילו שזה מעט מעט ירבה. דברים שאדם למד בלי יגיעה אינם נשמרים. הגמרא בעירובין (נד' ע"ב) דורשת, אמר רב סחורה אמר רב הונא, מאי דכתיב 'הון מהבל ימעט וקובץ על יד ירבה' אם אדם עושה תורתו חבילות חבילות מתמעט, ואם לאו קובץ על יד ירבה. מפרש רש"י, מה הכוונה חבילות של תורה: דגריס הרבה יחד **אינו יכול לחזור עליו פעמים רבות** ומשכח. כלומר, כתוב כאן, שכדי לזכור את הלימוד עדיף ללמוד מעט ולחזור, כי כך אפשר

להלכות והסרות:
ia0527658778@gmail.com

אליבא דהלכתא

נידוני הלכה אקטואלים
לעורר לב המעיינים

יציאה לבית הכנסת מעוטף בטלית ומוכתר בתפילין

מעוטף בטלית. הנה בכף החיים (סופר סי' כ"ה אות כ') כתב שלא צריך. אמנם בחמדת ימים (שבת ריש פ"א) כתב להדיא שגם בימים שאין תפילין יש לצאת מעוטף בטלית. וכן משמע להדיא בזוהר חדש (רות ק"ג ע"ב), עיי"ש.

ולגבי מה יש להעדיף האם יציאה מביתו מעוטף בטו"ת או להיות מעשרה ראשונים. הנה בשער הכוונות (דף ג' ע"ג) מבואר שיציאה מהבית בטו"ת עדיף על מעלת עשרה ראשונים. וכן פסק הבן איש חי (שנה א' פרשת וירא ס"ה). ובספר 'זה השולחן' תמה על דבריהם איך ידחה דינא דגמ' של מעלת עשרה ראשונים מפני דברי הזוהר. ובאמת מהקדמת מהר"ח"ו (מובא בריש ספר עץ החיים בעשה טוב אות ב') משמע שיש להעדיף מעלת עשרה ראשונים.

טלית ותפילין אלא יניחם בחצר בית הכנסת. וכמו שכתב הזוהר (שם) דמי שיוצא מביתו בלא תפילין וציצית ואומר 'אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך', הקב"ה אומר היכן הוא מוראי, הוא מעיד עדות שקר!

וכתב בקונטרס המעלות (עמ' כ"ז) **'ומי הוא זה אשר אחר ראותו כל הכבוד הזה, יקשה לבו ויהפך לאבן שלא לחוש למעלות נוראות אלה בדבר אשר קל לקיימו בפרט בארה"ק'**

ולגבי חזרה לביתו כשהוא מלובש בתפילין מדברי הרבינו יונה בספר היראה (ד"ה 'ויצא מביהכ"ס') משמע שיש לנהוג כך. וכ"כ השל"ה (מסכת חולין, תפילין עמ' צ').

והאם גם בשבת ויו"ט שאין לובשים תפילין, יש לצאת מביתו כשהוא

גגודל מעלת היציאה מביתו לתפילת שחרית כשהוא מעוטף בטלית ומוכתר בתפילין כתב הזוהר (פרשת ואתחנן דף רס"ה ע"א) מעלות נשגבות. ואלו הן: א) ארבעה מלאכים קדושים יוצאים איתו משער הבית ומלוים אותו לביהכנ"ס. ב) הם מכריזים לפניו תנו כבוד לצורת המלך הקדוש, תנו כבוד לבן המלך לצורת הפנים של המלך. ג) רוח הקודש שורה עליו ומכריז ואומר 'ישראל אשר בך אתפאר'. ד) רוח הקודש עולה למעלה ומעידה עליו לפני המלך הקדוש. ה) הקב"ה מצוה לכתוב אותו בין כל בני היכלו. ו) הקב"ה מכריז עליו בכל העולמות ראו מה בני עובד בעולמי. ונפסק דין זה בשו"ע (סי' כ"ה ס"ב).

וגם אם אינו יכול לקיים מעלה זו, יש ליזהר שלא להכנס לבית הכנסת בלא

משנת הלךח

לקח טוב מפרשת השבוע

הנסיון האחרון של אברהם אבינו, והשלכותיו עלינו

אלו, צריכים הדברים להיאמר במלוא הכינות, ומתוך הכרה שלימה בחסדים שגמל ה' עימנו. הנסיונות הקשים של האדם, הם נסיונות חיי היום-יום. בהם האדם נבחן כיצד יקבלם ובאיזו עין הוא יראה את המאורעות והמקרים אשר יפקדוהו. והאם יצליח להתעלות על עצמו ולהכיר בחסדי ה' עימו גם ברגעיו הקשים, כאשר יהיה שריו רח"ל בצרה ובמצוקה.

לכל אחד יש עליות ומורדות במהלך ימי חייו, ואין אדם שלא יפקדוהו מקרים רעים ומעציבים. העבודה המוטלת עלינו היא להשתדל תמיד למצוא בכל מאורעות חיינו את נקודות האור, דהיינו הטוב והחסד המושפע עלינו מאת ה' יתברך. ולהודות לו תדיר "על נסיון שבכל יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת".

נוסיף על הדברים החשובים האלה, ונאמר כי בעת הזאת של שינויים בסדרי עולם הנוגעים לכלל ולפרט, בעת צרה ליעקב ולכל העולם, ניתנת לנו הזדמנות להתאזר בגבורה ולראות גם את חסדי ה' המרובים. תפקידנו הוא איפוא לשזור יחד את ההודאה על העבר וההווה, יחד עם תפילה ותחנונים לישועה ורחמים.

הגדולה לומר בברכת "מודים" - "על נסיון שבכל יום עמנו ועל נפלאותיך שבכל עת, ערב ובוקר וצהריים. הטוב, כי לא כלו רחמיך והמרחם כי לא תמו חסדיך". וכמו שאמר דוד המלך בתהלים (סח) "ברוך ה' יום יום יעמוס לנו הא-ל ישועתנו סלה". לא סתם חסד הוא עושה עמנו השי"ת, אלא ממש מעמיס עלינו שפע וריבוי של ישועה. ולא רק ישועה רגעית, אלא "ישועתנו סלה" דהיינו ישועה נצחית. ולא פעם אחת בלבד, אלא "יום יום" ושעה שעה. וכמו שאמרו חז"ל (ב"ר יד, ט): "על כל נשימה שאדם נושם צריך לקלס לבוראו, מאי טעמא? 'כל הנשמה תהלל י-ה', כל הנשימה תהלל י-ה". וכן איתא (ד"ב ב, לו): "א"ר מאיר על כל נשימה ונשימה שאדם מעלה חייב לקלס ליוצר. מנין? שנאמר 'כל הנשמה תהלל י-ה'".

ואנו לא די לנו בזה שאין לנו להתאונן ולהרהר אחר מידותיו ית', אלא חייבים אנו גם חיוב גמור לתת שבח והודאה להשי"ת על רוב חסדיו וטובותיו שעשה עימנו מאז ומעולם, כמו שאומרים ב"נשמת": "אילו פינו מלא שירה כיס... אין אנחנו מספיקים להודות... על אחת מאלף אלפי פעמים הטובות שעשית עם אבותינו ועמנו". וכאשר אנו אומרים תפילות

וגדלותו היתה בזה שראה לנגד עיניו רק את חסדי ה' עמו, ואת קיום הבטחותיו.

אחרי שהאריך הגרש"ז ברוידא בדברים הנ"ל, הוא מוביל אותנו אלי מסקנה חשובה לחיי היום-יום. וכך הוא אומר: ממוצא הדברים שנתבארו כאן, אנו למדים שנסיון זה אינו נסיון שנתנסה בו אברהם אבינו בלבד. אלא זהו נסיון שמתנסה בו כל אדם ואדם במשך כל ימי חייו, כיצד ישכיל לראות את המקרים והמאורעות הפוקדים אותו. האם יצליח להכיר בחסד גנומל עימו הקב"ה תדיר, גם כאשר יסבול רעות וצרות? שכן גם על זה אומר ה"מסילת ישרים" בסכמו את פרק "חובת האדם בעולמו": "נמצאנו למדים כי עיקר מציאות האדם בעולם הזה, הוא רק לקיים מצוות ולעבוד ולעמוד בנסיון". עיקר עבודת האדם הוא לעמוד בנסיון החיים היום-יומי, ולא די בקיום ציווי ה' בלי הירוורים וקושיים בלבד. אלא שומה על כל אדם ואדם לראות ולהאמין שכל מקריו ומעשיו הם חסדי ה', ואמיתות השגחתו לטובה.

מכאן נובע גם גודל החיוב לראות את חסדי ה' המלווים אותנו על כל שעל, ולהודות לו על כל פסיעה ופסיעה. כמו שתקנו אנשי כנסת

הרמב"ן אומר בסיום פרשת פטירת שרה אמנו וקבורתה במערת המכפלה: "ונכתבה זאת הפרשה להודיע חסדי ה' עם אברהם שהיה נשיא אלקים בארץ אשר בא לגור שם. והיחיד וכל העם היו קוראים לו אדוני... וגם בחייו קיים לו 'ואגדלה שמך והיה ברכה'... ורבותינו אמרו (בבא בתרא טז.) שגם זה היה מן הנסיונות של אברהם שביקש מקום לקבור את שרה, ולא מצא עד שקנה אותו".

הגרש"ז ברוידא זצ"ל מביא את דברים אלה של הרמב"ן בספרו "שם דרך", ומעורר שלכאורה יש כאן שני דברים הסותרים זה את זה. מחד גיסא אומר הרמב"ן ש"נכתבה הפרשה להודיע חסדי ה' עם אברהם", ומאידך כתב שכל מאורעות הפרשה היו הנסיון האחרון שנתנסה אברהם אבינו. זאת, ועוד. מהו ייחודו של הנסיון הזה, אחרי שכבר עמד אברהם בגדול שבנסיונות - נסיון העקידה.

ומבאר שם בהמשך דבריו, שאכן ישנו דבר מיוחד בנסיון הזה, שכן כאשר האדם נמצא במצב של קושי או כאשר קורה לו מקרה מצער המעיק עליו, אזי הוא נבחן כיצד הוא יראה את המאורעות שקרו לו. האם הוא רק יקבל באהבה וברצון את הצרות שפקדוהו, או שגם יכיר ויראה את הטוב שנשזר בכל מה שקרה לו. בשעת נסיון כזה נמדדת גדלותו האמיתית של האדם, האם ישכיל לראות את החסד ואת הטוב שנעשה עמו בתוך כל הצרות שפקדו אותו. במידה מסויימת נסיון מסוג כזה שאברהם עדיין לא נתנסה בו עד הנסיון שמדובר בו כאן, הינו נעלה יותר משאר הנסיונות. שכן כדי להיות חדור בהכרת הטוב והאמונה הצרופה לראות את חסדי ה' גם בעת צער ומצוקה, נדרשים כוחות נפש כבירים והכרה מעמיקה ובהירה בהשגחת הבורא יתברך עלינו.

השאלות הקשות אשר עמדו בפני אברהם בגין פטירת שרה, היו רבות. הסתירה בין הבטחות הקב"ה לתת לו את הארץ וברכתו "ואגדלה שמך והיה ברכה", וכן המציאות ששרה מתה בעקבות העקידה והקשיים לקבורה בארץ המובטחת, היוו לכאורה סתירה גדולה בדברי ה'. אולם אברהם לא זו בלבד שעמד בכל הנסיונות האלו ולא הירר אחר מידותיו יתברך, אלא אדרבה הוסיף תושיה לראות בתוך כל מה שאירע, את צד החסד שהשפיע עליו בקיום הבטחת "ואגדלה שמך", והוא מודה לה' על שבני חת קראו לו "נשיא אלקים", וששרה זכתה להיקבר בנחלת ה'.

זהו מה שפירש הרמב"ן "ונכתבה פרשה זו להודיע חסדי ה' עם אברהם", ויחד עם זאת: "ורבותינו אמרו שגם זה היה מן הנסיונות של אברהם, שביקש מקום לקבור את שרה ולא מצא עד שקנה אותו". אין אלה שני טעמים שונים, ואף אין כל סתירה ביניהם, כי הכל מהלך אחד הוא. כי תכלית פרשה זו היא להודיע בשער בת רבים, כיצד עמד אברהם בנסיון האחרון שהיה מיוחד במינו. כאן הוא לימד אותנו פרק כיצד עומדים בנסיון שניסוהו הקב"ה - כיצד הוא יראה את מיתת שרה, לאור הגמול שהובטח לו ע"י הקב"ה.

להארות והארות:
k0548541508@gmail.com

משנת הש"ר

לקחי הפרשה במשנת
הרש"ר הירש

חיים שיש בהם

ושבע שנים', מכל קבוצת שנים נטלה את תפקידים המיועד להם, 'בת ק' כבת כ' לחטא ובת כ' כבת ז' ליופי', לומר לך כאשר רכשה את מעלת היופי (אשר מצוי אצל כל אמותינו ומתקשים אנו בהבנתו, אך ודאי הוא מעלה נרכשת המפארת את דמותו) ואת מעלת הנקיית החטא בגיל ההתמודדות עמו, נטלה עמה את הישגים אלו ועלתה עמם לתפקיד השנים הבאות.

ד: רגילים אנו בביטוי המגדיר מספר שנותיו של אדם, בן כך וכך שנים, או בת כך וכך שנים. אין זה דבר של מה בכך, נרצה או לא נרצה שנות חיינו הם הורינו העיקריים למה שהננו עתה. אם ניצוק בהם ערכים נעלים, יהיו הם הורינו ואנו בניהם. אך חלילה אם יישארו שנים אלו בשטף החיים בלא תוכן, מי יהיו בני רוחם של הורים אלו.

נאמר 'שני חיי שרה', לומר לך לא קובץ שנים שעברו עליה, אלא חיי שרה, היא חיה את משמעותם של השנים ופעלה בהם.

וכן אצל אברהם אבינו הכתוב אומר 'בא בימים', היינו שלא כבני אדם שהימים באים עליהם והם מנענעים להם בראשם, אלא הוא התהלך בהם כבשלו, יצר ופעל בתוכם ותוך כך הוא עבר בהם.

ג: דבר נוסף נטלו מסגולת הימים, לא די שהשתמשו בימים ובשנים לצרכם, אף נטלו את סגולת כל יום ויום עמהם, שהרי לא תפקיד הימים בימי הילדות כבימי הבגרות, ולא הרי שניהם כימי הזקנה.

כך שרה, בת 'מאה שנה ועשרים שנה

א: הורי אומתנו, גדולי אומתנו, הורו לנו את מעשיהם הגדולים בתוככי החיים, אך יותר מכך הורו לנו את גדלות החיים עצמם.

ישנם שני מסלולים לימי האדם עלי אדמות, יכול הוא לעבור את החיים ולזרום עם שטפם כפי מה שמחייבת אותו המציאות, לנווט את דרכו ללא תקלות מיוחדות, ויהא לכאורה אדם טוב המתמודד בהצלחה עם החיים העוברים עליו...

אך יכול הוא ליצור בתוך החיים וליצוק אל תוכם את המשמעות המתאימה להם, כך שהחיים משמשים לו היכי תימצא לפעול בתוכם, ולא מייצרים לו אוסף התמודדויות של דיעבד.

ב: בסיכום שנותיה של שרה אמנו

אלובא דפולפולא

פילפולי דאורייתא לעורר לב הלומדים

תחת העץ ויאכלו

האם מותר לאכול תפוז מתחת העץ מבלי להפריש תרו"מ?

אברך אחד הגיע לכולל וסיפר שזה חוויה לגור ברכסים ושזה פעם ראשונה שאכל תפוז תחת העץ מיד לאחר שהוא בעצמו קטף אותו בחצר שלו, צעק עליו אחד האברכים אוי וי אתה לא הפרשת תרומות ומעשרות - אכלת טבל, אמר האברך מה זאת אומרת, זה היה תחת העץ וכולם יודעים שתחת העץ מותר לאכול פרי אחד בלי להפריש תרומות ומעשרות, עם מי הדין?

מחשיבים אותו מוקצה (פלי עיין רש"י עירובין דף קא' הדלת שבמוקצה רחבה שאחורי הבתים וכו' שאין משתמשים בה תדיר) וסיים המהרי"ל ולא דסמכא נינהו וחייבים במזוזה א"כ רואים שגם לחצר אחורי הבתים למהרי"ל יש שם חצר. (אמנם גם שם במזוזה חלק החזו"א בס' קס"ה אות ו' ע"ש)

ולהל' כתב שם מרן שר התורה שליט"א שמשמע מהחזו"א שחצר שלעינן מעשר הוי חצר גם בחצרות שלנו וצ"ע באמת ההבדל בין חצר של היזק ראייה, מזוזה, חנוכה, עירובין, ומעשרות

ואולי יש לומר דיש לעיין מהו החיוב של חצר האם הוא דין בפני עצמו שגם חצר קובע למעשר או שהוא דין שנספח לבית וכמו שבית קובע כך כניסה לחצר נחשב ככניסה לבית אם הוא דין בפני"ע ודאי שצריכים דיני חצר ועד כמה שחצר צריך שיהיה רוב תשמישיה שם ואחרת לא מוגדר כחצר א"כ אין שם חצר על חצרות שלנו משא"כ אם כל החיוב חצר הוא כנספח לבית לכאורה עדיין החצרות שלנו יש להם שם של נספח לבית ויחייבו במעשר.

שהחצרות שלנו אין להם דין חצר מפני שהם לא משתמשים לדירה כמו בדורות קדמונים ויש להדליק בפתח הבית הפונה לרה"ר או בחלון הפונה לרה"ר עיין בדרך אמונה פ"ד הי"ד בביה"ל ובחזו"א או"ח ס' ס"ה ס"ק נ"ב וס' צ' ס"ק כג.

וא"כ יוצא שלפי הגרי"ז התפוז חייב במעשר ולפי החזו"א התפוז פטור ממעשר.

עוד יש לציין שרש"י בריש ב"ב כתב וכל חצירות ששנו חכמים לפני הבתים הן ורוב תשמישן בחצר ואף שהרבה מחברים ציינו את רש"י בשביל מח' הגרי"ז והחזו"א שרש"י כתב שרוב תשמישן בחצר אבל יש לשים לב שרש"י ג"כ כתב שכל החצרות הם לפני הבתים (וא"כ יוצא שא"א להדליק בפתח החצר שאחורי הבית) וכן לעיננו יצא שאם העץ תפוזים נמצא בחצר האחורית יהיה דינו כגינה ולא יהיה חייב במעשר עד שיראה פני החצר או הבית.

אמנם יש לציין שביד"ס רפ"ו ס"ד בדרכי משה הביא את דברי המהרי"ל שלא היו שמיים מזוזות בחצרות מאחורי הבתים משום שהם

רק פירי אחד כגון תפוז אתרוג וכיוצא בו דינם כאשכול ורמון" עכ"ל (והיינו שלשיטתו העיקר הוא פרי חשוב).

וא"כ לכאורה זה פשיטא שתפוז ראוי להחמיר בו שאפ"ל תחת העץ פרי אחד חשוב, ונחשב כמו ב' תאנים וחייב במעשר.

אמנם עדיין יש לדון האם החצרות שלנו יש להם דין חצר, והיינו שכל הדינים הנ"ל זה דוקא בפרי שגדל בחצר אבל בפרי שגדל בגינה הוא לא חייב עד שיראה פני הבית או החצר, ומותר לאכול ממנו אכילת עראי (ואכילת עראי לא נקבעת לפי כמות האכילה אלא לפי הקביעות שלה).

וכן הוא מפורש במשניות פ"ד מ"י וברמב"ם פ"ד הי"ד שגינה אין דינה כחצר ע"ש שהם הל' מורכבות וא"כ עלינו לבאר הם יש דין גינה או חצר על החצרות שלנו.

ידוע מח' הבריסקער רב והחזו"א בהל' חנוכה היכן מקום הראוי להדלקת נרות חנוכה דעת הגרי"ז להדליק בפתח החצרות וכפי עיקר דינא דגמ' וש"ע, אמנם החזו"א סבר

מעשרות פ"ג מ"ח מבואר תאנה שעומדת בחצר אוכל אחת אחת ופטור ובמשנה ט' גפן שהיא נטועה בחצר לפי ר"ע (וכן הל') או רימון או אבטיח חייב במעשר ורק אם חותך חלק בהם במחובר מותר לאכול בלי להפריש תרו"מ.

ועיין בדרך אמונה פרק ד' הל' יח' בביאור הל' ד"ה כסבר, שהכלל אם דרך לאכול ביחד או להפרידו לאכילות הרבה שבכה"ג גם בפרי אחד חייב במעשר וזה החידוש במשנה א. גפן שהוא בחוץ הרבה פירות אסור ב. רימון בחוץ הוא פרי אחד אבל בפנים הוא מחולק גרענים גרענים ג. אבטיח גם בפנים וגם בחוץ הוא אחד אבל הוא גדול וכיון שמחלקים אותו בשעת אכילה חייב במעשרות אפ"ל באחד.

לפ"ז כתב החזו"א בדמאי ס' ט' ס"ק כ"ד שגם תפוז כיון שלא אוכלים ממנו בבאת אחת אלא מחלקים אותו פלחים פלחים נחשב צירוף וג"כ חייב במעשר אפ"ל תחת העץ, ורק אם יחתוך פלח אחד מתוך התפוז על העץ יהיה פטור מן המעשר וכן הוא בקצת שינוי בשערי צדק (חיי אדם) בפ"ג אות יז' "ונראה לי דהוא הדין בכל הפירות שדרך בני אדם לאכול מהם

לסיכום: תפוז הוא ודאי בגדר פרי חשוב ואין אכילתו בבית אחת וצריך להפריש ממנו תרו"מ גם באחד תחת העץ רק שיש לדון אם החצרות שלנו נחשבים חצר וחבל שהרבה טועים בזה.

משנת המעשה

מעשים נחמדים

יצחק ירנן

לזכרו של מורנו הגר"י ברנשטיין זצ"ל לרגל יום פטירתו השישי

חדה וקולעת. השכנגדו מנסה את כוחו בסתירה, ורבנו מאזין לפירכא תוך כדי החלוקת ידיו על זקנו הצח הספוג באהבת תורה, והזיוף שבסברא ניכר כבר במצמוץ העיניים עוד קודם שפוחת פיו ומוציא כלי זינו. מלחמתה של תורה פורצת, ה'קולות' שבים, גם ה'ברקים', מראהו כמלאך אלוקים, וכמתחנן על נפשו; 'ברקים' כן - הברקות לא, 'קולות' כן - על חשבון קלארקייט לא! כי רבנו יצחק מחובר לנשמת התורה ללא חציצות...

ומלאות, אך לא....

לספסל המושמש ביותר ניגש תלמיד המשתוקק לדעת רבו, ו"מחזירו" להיכל ישיבת כנסת חזקיהו... קושיא מטרתך כבר מאמש, ואין פותר. עד אשר נכנס לביהמ"ד רבנו, שאם יתן איש כל הון ביתו באהבה שאהב את אמי"תה של תורה בוז יבוז לו. וכך נדרך "ר" יצחק לשמע הקושיא, מְאָמץ מוח ולב, דבר הניכר בתלמים הנחרשים במצחו הגבוה, ובעיניים בורקות מיישב העניין בהגדרה

יחידו אשר כה אהבו... ואז התגלה מראה כהן, השפתי כהן. רבנו הגדול החל במשא ומתן עם היושב כנגדו, פעמים והיה זה רבנו האור שמח, ופעמים רבנו הרשב"א. "ר" יצחק" מדבר אליו כדבר איש אל רעהו, בתחילה היה זה דיבור נינוח, ומרגע לרגע הוויכוח התעצם, הלהט הפנימי פורץ, רבנו שואג בלחש זמן מה, מוריד את עיניו היוקדות לראות בתוך הספר מה משיב לו בעל השמועה, ושוב מרים ראשו ומדבר לימין ולשמאל. כך יכול היה הדבר להימשך שעות רבות

זכור אזכור, ולבי עליו 'המה, המחזה נורא ההוד בבואו של רבנו הגדול ר' יצחק ברנשטיין זצוק"ל לביתו - היכל השיבה, כאשר כל כולו תפוס שרעפים, צעד אחר צעד כמלך ביופיו פסע... ונכנס מיד לעבר ארון הספרים, חיפש ומצא. פעם היה זה שערי יושר ופעם רבנו חיים הלוי, רבנו יונה בבבא בתרא או רבנו דוד בפסחים, ומיד כצמא במדבר התיישב ולגם, לא ח"ו לגימות גדולות, אלא לגימה מועטת, וגדולה לגימה המקרבת, מחברת ומקשרת בין נותן התורה לבנו

וזכנו לקבל שבתות מתוך רוב שמחה

מוקד שבת ברכסים לשירותכם - מרפאת סביון רח' סביון 40

שעות פעילות: ליל שבת: 18:00-20:00 | יום שבת: 8:00-12:00 | טל. 04-664-1025

